

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Databáze- dluhová problematika

„Projekt: Poradenství a podpora seniorů v oblasti ochrany jejich lidských práv“

listopad 2018

Projekt „Poradenství a podpora seniorů v oblasti ochrany jejich lidských práv“ je financován z programu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR s názvem: Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností.

Obsah

1. Vznik závazků - zápůjčka, úvěr, podmínky spotřebitelského úvěru.....	3
2. Splatnost závazků a promlčení závazků	6
3. Vymáhací proces - mimosoudní vymáhání pohledávek, předžalobní upomínka, platební rozkaz - specifika řízení, rozsudky pro uznání	13
4. Exekuční řízení - exekuční tituly, exekuční proces - zahájení, - dobrovolná výzva ke splnění, sloučení exekucí, náklady exekuce, odklady exekucí, ukončení exekuce	20
5. Nejčastější formy vedení exekuce - exekuce z příjmu - přednostní a nepřednostní pohledávky, příkázání pohledávky z účtu, exekuce jiných příjmů- např. daňový bonus, exekuce mobiliární	25
6. Insolvenční řízení - podmínky oddlužení, proces oddlužení, ukončení oddlužení.....	30
7. Specifika závazků vzniklých ze SJM a před uzavřením manželství, odpovědnost za závazky	32

1. Vznik závazků - zápůjčka, úvěr, podmínky spotřebitelského úvěru

- **Jaký je rozdíl mezi zápůjčkou a úvěrem?**

Oba dva smluvní instituty jsou upraveny v zák. zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**OZ**“).

Základním rozdílem pro spotřebitele je to, že úvěr mohou poskytovat jen zákonem přísněji regulované instituce. Kromě těch, které už jsou přísněji regulovány samy od sebe (např. banky, spořitelny a úvěrová družstva), jde o hlavně o nebankovní instituce, kterým zákon o spotřebitelském úvěru stanovil celou řadu přísných podmínek, které musí splnit. Cílem bylo pomocí celé řady podmínek a kritérií, které musí splnit více dohlédnout na ty, kteří chtějí poskytovat úvěry, přičemž instituce, která na tento trh dohlíží, je Česká národní banka.

Pokud jde o rozdíly mezi oběma pojmy, lze zmínit především to, že předmětem smlouvy o úvěru mohou být pouze peněžní prostředky, kdežto u smlouvy o zápůjčce mohou být předmětem zápůjčky jakékoliv věci určené podle druhu (lze předmět zápůjčky i spotřebovat a vrátit věc stejného druhu). Dalším rozdílem je to, že smlouva o zápůjčce (dříve půjčka) je tzv. smlouvou reálnou, tedy smlouva vznikne přenecháním předmětu zápůjčky (např. předáním peněžních prostředků či jejich zasláním bezhotovostně). Kdežto smlouva o úvěru je tzv. smlouvou konsenzuální, kdy kontrakt vznikne již souhlasným projevem vůle smluvních stran takovou smlouvu uzavřít, aniž by ještě došlo k přenechání předmětu úvěru. Ve své podstatě můžeme smlouvu o úvěru přirovnat k smlouvě o budoucí smlouvě o zápůjčce, kdy úvěrující poskytuje peněžní prostředky až na základě žádosti úvěrovaného k čerpání takových peněžních prostředky čerpat. V neposlední řadě je rozdílem i to, že smlouva o úvěru je smlouvou úplatnou (úplatu představuje úrok), kdežto smlouva o půjčce může být sjednána i jako bezúplatná.

Kde naleznete:

§ 2390 a násl. OZ – zápůjčka

§ 2395 a násl. OZ – úvěr

zák. č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ZSÚ**“)

- **Je zákonem daná maximální výše úroků a úroků z prodlení, smluvních pokut tak, aby to bylo v souladu s dobrými mravy?**

Zákonná výše úroků z prodlení je stanovena nařízením vlády č. 351/2013 Sb. (účinné od 1. ledna 2014), přičemž výše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů. V současné době (27. 11. 2018) činí repo sazba 1,75 %, proto výše zákonného úroku z prodlení činí v tuto chvíli 9,75 % ročně. Ačkoliv takto stanovená výše úroků je pro občanskoprávní vztahy spíše podpurná (nebude-li sjednaná výše shledána soudem jako nemravná), jsou i výjimky, kdy není možné

se od zákonem takto stanovené výše úroku z prodlení odchýlit. Např. u spotřebitelských úvěrů, což vyplývá z § 122 a § 132 ZSÚ.

Pokud jde o smluvní pokutu, přiměřenost její výše je vždy věcí volního uvážení soudu podle okolností konkrétního případu, podle kterých soud případně může přistoupit i ke svému moderačnímu právu (snížení smluvní pokuty). Proto nelze stanovit pevnou hranici, kdy výše smluvní pokuty přiměřená ještě je a kdy už není. I když lze z judikatury vysledovat určitý trend a to v podobě rozhodnutí o max. výši smluvní pokuty ve výši 0,5 % denně. Na druhou stranu je známo i rozhodnutí, kdy byla za přiměřenou považována i smluvní pokuta 1 % denně a naopak, kdy smluvní pokuta ve výši 0,5 % denně byla shledána jako nepřiměřená. I u smluvní pokuty je potřeba ještě zmínit speciální právní úpravu u spotřebitelských úvěrů vyplývající z § 122 a § 132 ZSÚ, kdy tato nesmí přesáhnout 0,1 % denně, je-li spotřebitel v prodlení s plněním povinnosti peněžité povahy (toto omezení se neuplatní na souhrn smluvních pokut uplatněných v okamžiku, kdy se úvěr stane v důsledku prodlení spotřebitele splatným, pokud je tento souhrn pokut v kalendářním roce, v němž nebo v jehož části byl spotřebitel v prodlení s plněním povinnosti peněžité povahy, nižší než 3.000,- Kč a pokud výše smluvních pokut zahrnutých v tomto souhrnu uplatněných ve vztahu k prodlení s každou jednotlivou splátkou spotřebitelského úvěru činí nejvýše 500,- Kč). Souhrn výše uplatněných smluvní pokut nesmí přesáhnout součin čísla 0,5 a celkové výše spotřebitelského úvěru, nejvýše však 200.000,- Kč.

Kde naleznete:

§ 2 Nařízením vlády č. 351/2013 Sb. – výše úroků z prodlení
§ 122 a 132 ZSÚ - omezení plateb souvisejících s prodlením spotřebitele

- **Jsou všichni, kdo poskytují spotřebitelský úvěr povinni zkoumat bonitu klienta?**

Zkoumání bonity, resp. úvěruschopnosti, spotřebitele, je zákonnou povinností každého poskytovatele spotřebitelského úvěru dle § 86 ZSÚ. Důsledkem porušení této povinnosti je dle § 87 ZSÚ neplatnost takto sjednané smlouvy. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě a je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem (v případě nedohody o takové době o ní může rozhodnout soud).

Kde naleznete:

§ 86 a § 87 ZSÚ – posouzení úvěruschopnosti spotřebitele a důsledky porušení této povinnosti

- **Je neplatné, když smlouvu o spotřebitelském úvěru uzavře člověk, který má omezenou svéprávnost?**

Toto nelze takto obecně říci, protože vždy bude záležet především na tom, v jakém rozsahu má konkrétní osoba omezenou svéprávnost.

Podle § 65 odst. 1 OZ „jednal-li opatrovanec samostatně, ač nemohl jednat bez opatrovníka, lze jeho právní jednání prohlásit za neplatné, jen působí-li mu újmu. Postačí-li však k nápravě jen změna rozsahu opatrovancových povinností, soud tak učiní, aniž je vázán návrhy stran“. A dle navazujícího §

65 odst. 2 OZ „Jednal-li opatrovanec samostatně, ač nemohl jednat bez opatrovníka, považuje se opatrovancovo jednání za platné, pokud je opatrovník schválil. To platí i v případě, že takové právní jednání schválil jednající sám poté, co nabyl svéprávnosti“.

Jak uvedeno výše, základem pro určení platnosti takového právního jednání je to, zda člověk má pro takové právní jednání omezenou svéprávnost a pokud ano, ještě se rovněž zkoumá i to, zda mu takové právní jednání, pokud jej nemohl učinit bez opatrovníka, působí újmu. Rovněž lze takové jednání člověka považovat za platné, pokud jej opatrovník následně schválí.

Omezení svéprávnosti je blíže upraveno v § 55 a násl. OZ. Omezit svéprávnost člověka může jen soud, a to v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat, a vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil. V rozsudku, jímž dochází k omezení svéprávnosti, soud výslovně stanoví, jaká právní jednání člověk omezený ve svéprávnosti nemůže platně činit, z čehož vyplývá, že ke všem ostatním právním jednáním je člověk způsobilý. Není, i když výjimečně, vyloučeno, aby soud popsal rozsah omezení svéprávnosti i pozitivním výčtem právních jednání, která člověk není způsobilý uskutečnit.

Kde naleznete:

§ 55 a násl. OZ – omezení svéprávnosti

2. Splatnost závazků a promlčení závazků

- **Kdy nastává splatnost závazků?**

Splatnost dluhu (závazku) je doba (termín), dokdy má být takový dluh splněn (u peněžitých pohledávek jde o termín, dokdy má být dluh uhrazen). Pokud je např. povinnost splatit zápůjčku do 31. 12. 2018, toto datum je i dobou splatnosti dluhu, resp. termínem, dokdy má být takový dluh uhrazen. Jeho neuhrazením ve lhůtě splatnosti se dlužník dostává do prodlení se splněním dluhu.

Kde naleznete:

§ 1958 OZ – čas plnění

§ 1968 a násl. OZ – prodlení dlužníka

- **Jak zjistit splatnost závazků?**

Splatnost dluhu, resp. doba jeho splatnosti, vyplývá primárně z toho, jakého dluhu se splatnost týká. Pokud např. byla uzavřena smlouva o zápůjčce (dříve smlouva o půjčce), splatnost dluhu by měla být zjistitelná přímo z obsahu smlouvy o zápůjčce (např. ve smlouvě o zápůjčce je uvedeno, že zápůjčka má být splacena do 31. 12. 2018). Někdy může splatnost vyplývat i z jiných skutečností (např. u vyúčtování za odběr energií je to datum tam uvedené pro případ nedoplatku, případně uvedené na přiložené složence k úhradě, u vyměřené daně to může být lhůta na platebním výměru uvedená apod.).

Ohledně splatnosti závazku (dluhu) je zajímavé okrajově doplnit i to, že OZ přímo stanoví dobu splatnosti faktury mezi podnikateli, pokud je vzájemným závazkem povinnost dodat zboží či službu za úplatu (především jde o 30 dnů od doručení faktury, případně, bylo-li ujednáno převzatí zboží či služby či jeho ověření, 30 dnů od takového převzetí či ověření). Dále je doplněno, že lhůtu splatnosti delší než 60 dnů si smluvní strany mohou sjednat jen, není-li to hrubě nespravedlivé. Pokud však dodává podnikatel zboží či službu veřejnoprávní korporaci (veřejný sektor), smluvní strany si mohou ujednat delší dobu splatnosti jen tehdy, pokud je to odůvodněno podstatou závazku, ale doba splatnosti nesmí přesáhnout 60 dnů.

Kde naleznete:

§ 1958 OZ – čas plnění

§ 1963 a násl. OZ – splatnost ceny plnění mezi podnikateli

- **Za jakých okolností může nastat zesplatnění závazků?**

Toto se primárně týká případů, kdy je mezi smluvními stranami dohodnuto postupné splácení dluhu ve splátkách (např. u hypoték či jiných úvěrů). V těchto smlouvách bývá povětšinou také uvedeno i to, že pokud se dlužník dostane do prodlení s uhrazením jakékoliv splátky v dohodnutém termínu,

může věřitel přistoupit i k tomu, že zesplatní celý dluh, tj. dlužník ztratí výhodu splátek a je povinen uhradit věřiteli celý dluh najednou. Typicky takto postupují např. banky, mají-li to ve smlouvě sjednáno a nastane-li skutečnost, která je k takovému kroku opravňuje.

Ztrátu možnosti splátek pro případ prodlení dlužníka je upravena § 1931 NOZ, který uvádí, že si to strany musí sjednat a zároveň i to, že toto právo musí věřitel uplatnit nejpozději do splatnosti nejbližší příští splátky.

Kde naleznete:

§ 1931 NOZ – ztráta výhody splátek

- **Co znamená splatnost závazku a jaké jsou důsledky nesplnění závazku po jeho splatnosti, resp. možnosti věřitele, postavení ručitele a splatnost závazku**

Splatnost dluhu, jak uvedeno výše, je doba (termín), dokdy má být takový dluh splněn (u peněžitého dluhu se jedná o dobu/termín, dokdy má být takový dluh uhrazen). V okamžiku, kdy uplyne lhůta splatnosti dluhu, se dlužník takového dluhu dostává do prodlení. Mezi nejdůležitější dopady takového prodlení dlužníka patří zejména to, že věřitel takového dlužníka může po svém dlužníkovi požadovat i úroky z prodlení. Smlouvy mohou obsahovat i jiné důsledky, které jsou spojeny s prodlením dlužníka se splacením jeho závazku (např. smluvní pokuty, zesplatnění celého dluhu, právo odstoupit od smlouvy apod.). Dalším z důležitých dopadů prodlení dlužníka je i to, že věřiteli začíná běžet promlčení lhůta k tomu, aby svůj nárok vůči dlužníkovi (nesplacený dluh) uplatnil u soudu (o institutu promlčení viz níže).

Pokud jde o ručení, jedná se o zajišťovací instrument, který umožňuje věřiteli požadovat splnění dluhu po ručiteli, tj. po osobě, která se zaručila za dlužníka pro případ, že dlužník dluh nesplní sám. Pokud se např. dlužník dostane do prodlení se splacením peněžitého dluhu a bylo-li ohledně tohoto dluhu sjednáno ručení, může věřitel požadovat splnění dluhu po ručiteli poté, co dlužník nesplní dluh v přiměřené lhůtě od okamžiku, kdy jej k tomu věřitel vyzval. Jámile ručitel splní dluh za dlužníka věřiteli, přechází na něj věřitelova pohledávka za dlužníkem, tj. ručitel se dostává do postavení věřitele dlužníka v rozsahu, ve kterém za dlužníka plnil dluh dle ručitelského prohlášení.

Pozor také na to, že pokud jde o přímo vykonatelný dluh, může věřitel v okamžiku, kdy se dlužník dostane do prodlení s jeho splněním, přistoupit přímo k podání návrhu na exekuci (např. zápůjčka sepsaná ve formě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti apod.)

Kde naleznete:

§ 1958 OZ – čas plnění

§ 1968 a násl. OZ – prodlení dlužníka

§ 2018 a násl. OZ - ručení

Promlčení závazků

- **Co je to promlčení a jaké jsou důsledky**

Promlčení je soukromoprávní institut, díky němuž dochází k oslabení práva věřitele domoci se svého nároku vůči dlužníkovi soudní cestou, a to v důsledku marného uplynutí promlčecí lhůty k uplatnění takového nároku věřitelem. Nárok věřitele i po uplynutí promlčecí lhůty stále trvá (tzv. naturální obligace), dlužník jej může nadále uhradit a nepůjde o bezdůvodné obohacení na straně věřitele. Nicméně pokud uplyne promlčecí lhůta a věřitel se svého nároku domáhá soudně, primárním důsledkem je to, že dlužník může v rámci takového řízení vznést námitku promlčení a věřitel nebude se svým nárokem úspěšný.

Kde naleznete:

§ 609 a násl. OZ - promlčení

- **Co se promlčuje a co se nepromlčuje**

Promlčují se všechna majetková práva s výjimkou případů stanovených zákonem. Jiná práva se promlčují, pokud to zákon stanoví. Majetkovými právy se rozumí oprávnění disponovat s penězi ocenitelnou hodnotou. Tato se dělí na nepromlčitelná a promlčitelná. Mezi nepromlčitelná práva patří zejména právo vlastnické a právo na ochranu osob. Rovněž se nepromlčuje právo na výživné, avšak práva na jednotlivá opětuující se plnění promlčení podléhají. Majetkovým právem, kterým se promlčuje je především majetková hodnota sama o sobě, tj. peněžité plnění (např. právo věřitele na zaplacení půjčky). Peněžitým plněním je i příslušenství pohledávky, zejména úrok a úrok z prodlení.

Kde naleznete:

§ 609 a násl. OZ – promlčení

§ 613 OZ výživné a promlčení

- **Promlčení závazku jako celku vs. promlčení jednotlivých splátek**

To, zda se dluh (závazek) promlčí jako celek či zda dochází k promlčení jednotlivých jeho splátek, je odvislé od toho, jak je splácení dluhu nastaveno. Pokud je formulováno tak, že dlužník je povinen dluh splácet postupně dle jednotlivých splátek, kdy každá ze splátek je např. splatná do poslední dne příslušného kalendářního měsíce, v případě prodlení dlužníka se splácením jednotlivých splátek, začíná běžet promlčecí lhůta samostatně pro každou splátku, se kterou je dlužník v prodlení s jejím uhrazením. Někdy může být ale sjednáno, že při prodlení s uhrazením jednotlivé splátky může dojít k zesplatnění dluhu jako celku, přičemž v takovém případě začne běžet jedna promlčecí lhůta pro celý dluh a to od okamžiku, který je rozhodný pro zesplatnění celého dluhu z důvodu prodlení dlužníka s uhrazením jednotlivé splátky.

Kde naleznete:

§ 609 a násl. OZ – promlčení

§ 1931 NOZ – ztráta výhody splátek

- **Jak zjistím, zda je můj závazek promlčený? Který zákon upravuje délky promlčecích lhůt?**

U soukromoprávních vztahů, institut promlčení, včetně délky promlčecích lhůt, upravuje § 609 a násl. OZ. Obecná promlčení lhůta, která platí např. i pro promlčení dluhů ze smluv o zápůjčce, činí 3 roky, nesjednají-li si strany něco jiného. Pro ilustraci můžeme uvést jednoduchý příklad, kdy věřiteli, který uzavře s dlužníkem smlouvu o zápůjčce, v rámci které se zaváže uhradit svůj dluh do 31. 12. 2018, a tento svůj dluh neuhradí, uplyne promlčecí lhůta 3 roky poté, co se dlužník dostal do prodlení s uhrazením dluhu.

Pokud jde o životní pojištění, podle § 635 OZ se promlčí právo na pojistné plnění za 10 let, přičemž promlčecí doba počne dle § 626 OZ běžet za 1 rok od pojistné události.

U práva přiznaného rozhodnutím orgánu veřejné moci, se dle § 640 OZ takové právo promlčí za 10 let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno (např. pravomocný rozsudek či platební rozkaz na plnění).

Pokud jde o veřejné zdravotní pojištění, promlčení je upraveno v zák. č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého např. právo vymáhat pojistné se promlčuje ve lhůtě 10 let ode dne právní moci platebního výměru, jímž bylo vyměřeno (§ 16 odst. 2 zákona).

Pokud jde o daně, problematiku promlčení upravuje zák. č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „DŘ“). S výjimkami v tomto zákoně stanovenými (např. oznámení rozhodnutí o stanovení daně, zahájení daňové kontroly apod.) je lhůta pro doměření daně 3 roky a počíná běžet dnem, v němž uplynula lhůta pro podání řádného daňového přiznání (např. daň z příjmu) nebo v němž se stala daň splatnou, aniž by zde byla současně povinnost podat řádné daňové tvrzení (např. daň z nemovitosti). Pokud byla daň již řádně vyměřena, nedoplatek nelze vymáhat po uplynutí lhůty pro placení daně, která činí 6 let, nicméně v DŘ je rovněž upravena celá řada případů, kdy se promlčení lhůta staví (neběží) např. zahájení exekučního řízení apod.

Kde naleznete:

§ 609 a násl. OZ – promlčení

§ 16 odst. 2 zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění – promlčení pojistného na veřejné zdravotní pojištění

§ 148 a § 160 DŘ – lhůty pro doměření daní a pro placení daní

- **Od kdy začíná běžet promlčecí lhůta závazku?**

V § 619 OZ stanoví, že jedná-li se o právo vymahatelné u orgánu veřejné moci, počne promlčecí lhůta běžet ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé. Např. u smlouvy o zápůjčce, dostane-li se dlužník do prodlení s uhrazením dluhu v době splatnosti, počne promlčecí doba běžet následující den po uplynutí doby (termínu) splatnosti.

Kde naleznete:

- **Jaké jsou rozdíly mezi objektivní a subjektivní promlčecí lhůtou?**

Subjektivní promlčení lhůta počíná běžet od okamžiku, kdy vymahatelné právo mohlo být uplatněno poprvé, přičemž právo může být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo se o nich dozvědět měla a mohla. Subjektivní promlčecí lhůty činí 3 roky. Objektivní promlčecí lhůta je 10 let a běží ode dne, kdy právo dospělo, ledaže zákon zvlášť stanoví jinou promlčecí lhůtu.

U práva na náhradu škody okolnosti rozhodné pro počátek běhu promlčecí lhůty dle § 620 OZ zahrnují vědomost o škodě a o osobě povinné k její náhradě a u bezdůvodného obohacení tyto dle § 621 OZ zahrnují vědomost, že k bezdůvodnému obohacení došlo a o osobě povinné k jejímu vydání. U objektivní promlčecí lhůty, tato není spojena se znalostí těchto okolností, nicméně běží ode dne, kdy škoda, případně bezdůvodné obohacení, reálně vzniklo (došlo k němu). U obou těchto případů je objektivní promlčecí doba 10 let, přičemž vznikla-li škoda či došlo-li k bezdůvodnému obohacení úmyslně, právo na tyto nároky se promlčí ve lhůtě 15 let.

Marným uplynutím jedné z těchto promlčecích lhůt (subjektivní či objektivní) se nárok promlčuje, i když oprávněnému např. běží ještě druhá promlčecí lhůta.

Kde naleznete:

§ 609 a násl. OZ – promlčení

§ 619 OZ – počátek promlčecí lhůty

§ 629 a násl. OZ – délka promlčecí lhůty

- **Kdy může dojít ke stavení promlčecí lhůty?**

Stavení promlčecí lhůty znamená, že nastane určitá skutečnost, která způsobí, že promlčecí doba neběží. Např. uplatní-li věřitel v promlčecí lhůtě právo u orgánu veřejné moci a pokračuje-li řádně v zahájeném řízení, promlčecí lhůta neběží; to platí i o právu vykonatelném, pokud byl pro ně navržen výkon rozhodnutí nebo navrženo exekuční řízení (obojí § 648 OZ). Promlčecí lhůta např. také neběží po dobu, dokud trvá vyšší moc, která věřiteli v posledních šesti měsících promlčecí lhůty znemožnila právo uplatnit (§ 651 OZ).

K tomu je důležité doplnit, že pokračuje-li běh promlčecí lhůty po odpadnutí některé ze zákonných překážek, pro které dochází k jejímu stavení, neskončí promlčecí lhůta dříve než šest měsíců ode dne, kdy začala znovu běžet (§ 652 OZ). Tímto se zabezpečuje zejména to, aby měl věřitel přiměřený čas k uplatnění práva, ohledně něhož došlo k stavení promlčecí lhůty (např. pokud by po odpadnutí důvodu pro stavení promlčecí lhůty promlčecí lhůta měla doběhnout v řádu dnů).

Kde naleznete:

§ 647 a násl. OZ – stavení promlčecí lhůty

§ 619 OZ – počátek promlčecí lhůty
§ 629 a násl. OZ – délka promlčecí lhůty

- **Čím se liší promlčení od prekluze?**

Zásadní rozdíl mezi těmito dvěma právními instituty je v tom, že při uplynutí promlčecí lhůty právo jako takové nezaniká a existuje dále v podobě tzv. naturální obligace. To znamená, že dochází k oslabení nároku na jeho vymožení, pokud dlužník vznesení námitku promlčení. Nicméně dlužník může nadále promlčený dluh dobrovolně uhradit a na straně věřitele tím nedojde k bezdůvodnému obohacení. Na rozdíl od prekluze, kdy uplynutím prekluzivní lhůty zaniká právo jako takové.

Dalším rozdílem je i to, že v případě soudního vymáhání musí dlužník vznést námitku promlčení, aby byl s touto námitkou úspěšný, kdežto k prekluzi, tj. k zániku práva, soud přihlídně, i když to dlužník nenamítne. Typickým příkladem prekluze jsou např. nároky na náhradu škody za vnesené či odložené věci. Pokud se v těchto případech neuplatní právo na náhradu škody u toho, kdo za ni odpovídá, bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 15 dnů, ode dne, kdy se poškozený musel o škodě dozvědět, soud takové právo nepřizná.

Kde naleznete:

§ 609 a násl. OZ – promlčení
§ 654 OZ – prekluze
§ 2945 odst. 2 OZ – prekluze u náhrady škody na odložené věci
§ 2949 OZ – prekluze u náhrady škody na vnesené věci

- **Promlčení zástavního práva**

Pokud je splnění dluhu zajištěno zástavním právem, nepromlčí se dříve, než samotná pohledávka. Promlčení pohledávky nebrání věřiteli v uspokojení ze zástavy. Pokud se jedná o movitou zástavu, nepromlčí se dříve, dokud ji má věřitel u sebe, popřípadě ji pro něho opatruje třetí osoba. Pokud je zástavní právo zapsáno do veřejného seznamu (např. zástavní právo k nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí), promlčí se po 10 letech, kdy mohlo být vykonáno poprvé. Desetiletá promlčení lhůta běží od doby zápisu zástavního práva do takového veřejného seznamu, nikoliv však dříve, než nastane splatnost (dospělost) zajištěné pohledávky.

Kde naleznete:

§ 615 odst. 1 – promlčení zástavního práva u zajištění dluhu (obecně)
§ 615 odst. 2 OZ – promlčení zástavního práva k movité věci
§ 631 OZ – promlčení práva zapsaného do veřejného seznamu

- **Uznání dluhu, uznání dluhu jeho splácením, dopady do délky promlčecích dob**

Uznání dluhu je tzv. utvrzením dluhu, tj. potvrzením toho, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá. Provádí se písemným prohlášením, přičemž z takového uznání musí být zřejmé, kdo jej činí a proti komu směřuje (označení dlužníka a věřitele), dále jaký dluh se uznává a jaká je jeho výše a také důvod.

Pokud dlužník uhradí úroky, považuje se to za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí. A pokud dlužník plní dluh zčásti (např. splátka) má částečné plnění účinky uznání zbytku dluhu, lze-li z okolností usoudit, že tímto plněním dlužník uznal i zbytek dluhu. Oba zde popsané případy konkludentní ho uznání dluhu (uznání faktickým jednáním dlužníka) však neplatí, jeli pohledávka věřitele již promlčena.

Uznání dluhu má rovněž dopad do délky promlčecí lhůty. Uznal-li někdo svůj dluh, promlčí se právo za 10 let poté, kdy k uznání dluhu došlo. Pokud však dlužník určí v uznání i dobu, do které splní, promlčí se právo 10 let od posledního dne určené doby.

Kde naleznete:

§ 2053 a § 2054 OZ – uznání dluhu

§ 639 OZ – délka promlčecí lhůty u uznání dluhu

- **promlčení, jeho uplatnění**

Jak již bylo uvedeno výše, promlčení je soukromoprávní institut, díky němuž dochází k oslabení práva věřitele domoci se svého nároku soudní cestou, a to z důvodu uplynutí promlčecí lhůty. Může jej uplatnit dlužník u soudu, u kterého se věřitel domáhá svého nároku vůči dlužníkovi a to nejlépe hned při prvním jednání. Pokud soud k námitce promlčení přihlédne, dluh se stane soudně nevymahatelným. Soud však sám promlčení nezkontroluje, tudíž pokud dlužník promlčení sám nenamítne, nebrání to soudu přiznat již promlčený nárok věřitele v neprospěch dlužníka. Pokud jsou strany povinny si vrátit, co nabyly dle neplatné smlouvy nebo ze zrušeného závazku, přihlédne soud k námitce promlčení, jen pokud by promlčení mohla namítnout i druhá strana. To platí i v případě, že bylo plněno na základě zdánlivého právního jednání.

Kde naleznete:

§ 609 a násl. OZ – promlčení

3. Vymáhací proces - mimosoudní vymáhání pohledávek, předžalobní upomínka, platební rozkaz - specifika řízení, rozsudky pro uznání

- **Za jakých podmínek lze provádět mimosoudní vymáhání závazků?**

Základní podmínkou pro to, aby mohlo započít mimosoudní vymáhání dluhů, je marné uplynutí doby (termínu) splatnosti dluhu. V takovém případě se dlužník dostává do prodlení a věřitel může zahájit příslušné kroky, které mu mohou zlepšit postavení k vymožení dluhu.

Kde naleznete:

§ 1968 a násl. OZ – prodlení dlužníka

- **Jaké kompetence má pracovník inkasní společnosti?**

Rozsah kompetencí pracovníka inkasní společnosti je odvislý od toho, jaké služby pro věřitele poskytuje. Obecně je ale potřeba říci, že jeho kompetence spadají primárně do mimosoudního vymáhání, resp. činností, které v rámci něho poskytuje (např. lustrace dlužníka, telefonické upomínky, emailové upomínky, sms upomínky, místní šetření apod.). Jde hlavně o know-how, které za úplaty poskytuje a snaží se tím docílit toho, aby dlužník svůj dluh dobrovolně uhradil.

Pokud však dlužník svůj dluh v rámci mimosoudního vymáhání dobrovolně neuhradí, nemá pracovník inkasní společnosti žádné kompetence k tomu, jak tento dluh vymoci, resp. donutit dlužníka k tomu, aby dluh uhradil. Když selžou všechny možnosti mimosoudního vymáhání, k vymožení dluhu je potřeba podat žalobu k příslušnému soudu, přičemž v takovém případě je vhodné, aby byl věřitel zastoupen odborníkem, tj. advokátem.

Kde naleznete:

Tato problematika není explicitně přímo nikde v zákoně upravena, jedná se obecně o soubor obecných ustanovení, které dávají možnost věřitele uplatnit vůči dlužníkovi určité sankce (úroky z prodlení, smluvní pokuty, poplatky z prodlení, účelně vynaložené náklady)

- **Jak se bránit proti nepřiměřeným nákladům inkasního řízení?**

Ohledně nepřiměřených nákladů inkasního řízení je nejlepší obranou určitá prevence, tzn. snažit se přečíst si pečlivě návrh smlouvy a případně se snažit upravit před podpisem smlouvy ty náklady, které se pro dlužníka jeví jako nepřiměřené. Jde o to, že u těchto nákladů bude věřitel vždy argumentovat tím, že si je smluvní strany mezi sebou sjednaly. Pokud taková změna při uzavření smlouvy není možná a dlužník se rozhodne tyto náklady věřiteli neuhradit (např. nic blíže neříkající poplatky za správu řízení či administrativní poplatky), tím spíše, pokud nebyly vůbec smluvně sjednány, určitou obranou dlužníka u soudního řízení, bude-li věřitel i tyto náklady vymáhat, může být i to, že je bude

jako nepřiměřené rozporovat, přičemž soud může po věřiteli požadovat, aby je přesvědčivě vyčíslil a prokázal jejich skutečnou výši pod případnou sankcí, že jí tyto náklady nepřizná. Navíc je vhodné také sledovat určité limity týkající se příslušenství, které mohou věřitelé vůči spotřebitelům uplatňovat (např. viz výše uvedené limity u spotřebitelských úvěrů apod.).

Kde naleznete:

§ 122 a 132 ZSÚ - omezení plateb souvisejících s prodlením spotřebitele

- **Musím z pozice věřitele zaslat předžalobní výzvu? Kam ji mám poslat, když neznám adresu svého dlužníka?**

Ano, zaslání předžalobní výzvy je důležité zejména z pohledu náhrady nákladů řízení. Dle § 142a zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“) má žalobce, který měl úspěch ve věci (vyhrál soud), právo na náhradu nákladů vůči žalovanému jen, pokud žalovanému ve lhůtě 7 dnů před podáním žaloby zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu, výzvu k plnění. Je zde snaha o zachování principu hospodárnost soudního řízení, tj. na soud se obracet až v případě marné snahy o to, aby dlužník svůj dluh dobrovolně uhradil, a to včetně případů, kdy si dlužník nemusí být ani vědom, že nějaký dluh vůbec má, tj. získal povědomí o dluhu a o tom, že věřitel proti němu hodlá zahájit soudní řízení k vymožení takového dluhu. Zákon pamatuje i tzv. důvody hodné zvláštního zřetele, kdy soud může náhradu nákladů přiznat žalobci zcela nebo zčásti, i pokud takovou předžalobní výzvu nezaslal a rovněž existuje i judikatura toto podporující (např. dlužník je nedosažitelný; případně dlužník o své povinnosti prokazatelně ví; případně dal věřiteli nějak najevo, že odmítá svou povinnost splnit nebo i případy, kdy dlužník ani po doručení žaloby svůj dluh neuhradí, není-li totiž dlužník ochoten dluh uhradit, nemělo by docházet k sankcionování věřitele za jeho pochybení v absenci zaslané předžalobní výzvy). Obecně je ale doporučující vždy takovou výzvu učinit, zvláště v případě, kdy je adresa dlužníka věřiteli známa.

Pokud není známa aktuální adresa dlužníka, je doporučující zaslat alespoň na poslední známou adresu dlužníka (je-li k dispozici), případně mít připraveno zdůvodnění, proč taková výzva nebyla vůči dlužníkovi učiněna, aby soud mohl případně posoudit, zda byly skutečně naplněny výše uvedené tzv. důvody hodné zvláštního zřetele.

Kde naleznete:

§ 142a OSŘ – předžalobní výzva

- **Dlužník nežije na adrese svého trvalého pobytu, jak zajistit, aby mu byla doručována pošta do místa jeho faktického pobytu?**

V tomto ohledu pozor na to, že je známa celá řada rozhodnutí, kdy se dlužník nezdržoval na adrese, kam mu mělo být doručováno (zejména adresa trvalého pobytu) a dostal se tak do nemalých problémů (např. promeškání obrany proti některým rozhodnutím apod.).

Toho, aby si dlužník zajistil doručování veškerých pro něj důležitých úředních zásilek, lze dosáhnout dvěma základními způsoby.

Prvním je ten, že si dlužník dobrovolně zřídí datovou schránku, která je upravena v zák. č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDS“), aby mohl přijímat datové zprávy, přičemž např. soudy jsou z úřední povinnosti povinny doručovat nejprve do datové schránky, má-li jí adresát zřízenou (pokud ji daná fyzická osoba nemá zřízenou povinně jako např. některé fyzické osoby podnikající). Právnícké osoby (zejména společnosti) ji mají zřízenou povinně. Datová schránka je, velmi zjednodušeně řečeno, emailová schránka určená zejména pro doručování písemností od orgánů veřejné moci v elektronické podobě (včetně soudů). Tj. je potřeba mít minimálně nějaký přístup k internetu k tomu, aby dlužník mohl do své datové schránky přistupovat. Je dobré však vědět, že i u datových schránek je zabráněno obstrukcím osob, které by se do své datové schránky nepřihlašovaly a nepřebíraly by si tak svou poštu, a to prostřednictvím náhradního doručení (tzv. fikce doručení). Platí, že nepřihlásí-li se do datové schránky její uživatel ani do deseti dnů ode dne, kdy byl dokument do jeho datové schránky dodán, považuje se tento dokument za doručení posledním dnem této lhůty. Ta se neuplatní pouze v případě, kdy je dle příslušných právních předpisů vyloučeno náhradní doručení (např. doručení platebního rozkazu do vlastních rukou apod.). V každém případě, kdy je možné doručení fikcí, platí, že takové doručení dokumentu má stejné právní účinky jako doručení do vlastních rukou. Na druhou stranu existují i zvláštní důvody, kdy osoba, která si zřídila datovou schránku, může žádat o určení neúčinnosti fikce doručení (např. dlouhodobá hospitalizace, pokud se osoba nemohla do své datové schránky v oné 10 denní lhůtě přihlásit apod.).

Druhou základní možností je to, že si dlužník na poště zařídí změnu místa dodání pro veškeré došlé zásilky, tzv. dosílku, kdy veškerá pošta bude z adresy trvalého bydliště dlužníka přeposlána k doručení dlužníkovi na adresu, kterou uvedl v žádosti týkající se změny místa dodání.

Kde naleznete:

§ 45 odst. 2 OSŘ – doručování do datové schránky

§ 3 ZDS – zřízení datové schránky fyzické osobě

§ 17 ZDS – doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky

- **Jaká je místní příslušnost pro uplatnění platebního rozkazu?**

Dle § 84 OSŘ je k takovému řízení příslušný obecný soud žalovaného (dlužníka), kdy obecným soudem žalovaného (fyzické osoby nepodnikající) je okresní soud, v jehož obvodu má bydliště a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje. Dle § 85 OSŘ nelze-li zjistit bydliště fyzické osoby nebo nelze-li zjistit, v obvodu kterého okresního soudu se fyzická osoba zdržuje, nebo lze-li to zjistit jen s velkými obtížemi, je obecným soudem fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu se nachází místo trvalého pobytu evidované v informačním systému evidence obyvatel podle zákona o evidenci obyvatel, popřípadě místo jiného pobytu evidované podle jiných právních předpisů.

Kde naleznete:

§ 84 a § 85 OSŘ – místní příslušnost soudu u platebních rozkazů

- **Kde zjistím, kolik bude činit poplatek?**

Výše soudních poplatků je zjistitelná z přílohy zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSP“). Např. u žalob na peněžitě plnění do 20.000,- Kč, činí výše soudního poplatku 1.000,- Kč a dále pak až do 40.000.000,- Kč je výše soudního poplatku 5 % z žalované částky. Toto platí i pro návrhy na vydání platebního rozkazu s tím rozdílem, že pokud jde o návrh na vydání elektronického platebního rozkazu (podmínkou je, že žalovaná částka nepřevyšuje 1.000.000,- Kč) na peněžitě plnění do 10.000,- Kč, činí soudní poplatek 400,- Kč, od více než 10.000,- Kč do 20.000,- Kč činí soudní poplatek 800,- Kč a u peněžitých plnění nad 20.000,- Kč činí soudní poplatek 4 % z žalované částky.

Kde naleznete:

Příloha ZSP – výše soudních poplatků

- **Kdy je vhodné vymáhat dluhy prostřednictvím platebního rozkazu? Průběh řízení.**

Vhodné je to vždy, pokud jsou splněny podmínky pro jeho vydání, přičemž platební rozkaz nelze vydat i) pokud není znám pobyt žalovaného a ii) má-li být platební rozkaz doručován do ciziny.

Zároveň, pokud peněžitě plnění požadované žalobcem nepřevyšuje částku 1.000.000,- Kč, je vhodné využít elektronický platební rozkaz (z důvodu nižšího soudního poplatku).

Řízení probíhá na návrh, kdy žalobce sepíše žalobu (včetně návrhu na vydání platebního rozkazu), kterou podá k příslušnému soudu, přičemž v rámci žaloby popíše i všechny rozhodné skutečnosti týkající se jeho pohledávky vůči žalovanému a tyto i doloží příslušnými listinami. V rámci žaloby formuluje přesně i petit, tj. co po žalovaném požaduje (dlužní částka, včetně úroků prodlení a náhrady nákladů řízení). Pokud se žalobce rozhodne využít elektronického platebního rozkazu a jsou splněny podmínky pro jeho vydání, je potřeba vyplnit předepsaný formulář, který je přístupný na [www stránkách https://epodatelna.justice.cz/](https://epodatelna.justice.cz/). V obou případech je rovněž potřeba uhradit soudní poplatek.

Kde naleznete:

§ 172 a násl. OSŘ – platební rozkaz

§ 174a OSŘ – elektronický platební rozkaz

- **Jaké jsou opravné prostředky? Kdy má smysl je uplatnit?**

Opravné prostředky se rozdělují na řádné opravné prostředky a mimořádné opravné prostředky. Základním rozdílem je to, že podání řádného opravného prostředku má tzv. odkladný účinek, tj. v případě jeho podání nemůže příslušné rozhodnutí nabyt právní moci, dokud nebude rozhodnuto o podaném řádném opravném prostředku. U mimořádných opravných prostředků je to většinou tak, že

nemají tzv. odkladný účinek. Podání mimořádného opravného prostředku proti konkrétnímu rozhodnutí nemá většinou odkladný účinek, jinými slovy jeho podání nemá dopad na právní moc napadaného rozhodnutí a na jeho případnou vykonatelnost.

Základním řádným opravným prostředkem je odvolání a rozhodně má smysl jej podat, pokud se osoba, která chce rozhodnutí odvoláním napadnout, domnívá, že je v právu a má šanci zvrátit původní rozhodnutí ve svůj prospěch. Pozor ale na to, že se nelze odvolat proti rozsudkům v tzv. bagatelních věcech (spory o plnění do 10.000,- Kč).

Mezi mimořádné opravné prostředky patří zejména dovolání a ústavní stížnost. Prvním z nich lze napadnout ve specifických případech pravomocná rozhodnutí a druhým z nich lze při vyčerpání všech opravných prostředků lze napadnout rozhodnutí, kterými bylo porušeno základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem, a to osoby, která ústavní stížnost podává. Dále mezi mimořádné opravné prostředky patří i žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost. Žalobu na obnovu řízení lze podat jen z důvodů týkajících se skutkových zjištění (skutkový stav nebyl zjištěn správně nebo úplně a tyto důvody jsou natolik zásadní, že pravomocné rozhodnutí nemůže vzhledem k těmto okolnostem obstát) a žalob pro zmatečnost lze podat na rozdíl od žaloby na obnovu řízení z důvodů vážných procesních vad (neslouží tedy ani k nápravě nesprávných skutkových zjištění, ani k nápravě nesprávného právního posouzení věci).

Kde naleznete:

§ 201 a násl. OSŘ – odvolání

§ 228 a násl. OSŘ – žaloba na obnovu řízení a pro zmatečnost

§ 236 a násl. OSŘ – dovolání

zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu – ústavní stížnost

• **Co znamená pravomocnost a vykonatelnost soudního rozhodnutí?**

Právní moc je procesní institut, resp. vlastnost např. soudního rozhodnutí, které spočívá v jeho konečnosti a závaznosti. Pokud soudní rozhodnutí nabude právní moci, není proti němu možnost podat řádný opravný prostředek a současně je takové rozhodnutí vykonatelné. Tzn. např. u žaloby na plnění se takové pravomocné rozhodnutí (rozsudek) stává exekučním titulem, na základě kterého lze u exekutora podat návrh na exekuci.

Vykonatelnost je procesní institut, resp. vlastnost např. soudního rozhodnutí, které spočívá v tom, že je takové rozhodnutí vynutitelné, pokud nebude splněno dobrovolně. Vykonatelnost lze spojit především s právem určitého plnění (např. peněžitého), kdy v případě pravomocného rozhodnutí (rozsudek) lze navrhnout vymožení dlužné částky v rámci exekuce. V případě podání mimořádného opravného prostředku proti pravomocnému rozsudku lze někdy požádat i o odklad vykonatelnosti tohoto rozhodnutí, kdy v případě vyhovění takové žádosti, nelze napadené rozhodnutí nuceně vymoci, dokud nebude rozhodnuto o mimořádném opravném prostředku. Existují také případy tzv. předběžné vykonatelnosti, kdy lze vymáhat plnění u rozhodnutí, které ještě nenabyla právní moci (typicky např. odsuzující rozsudky ohledně výživného za poslední tři měsíce před vyhlášením rozsudku).

Kde naleznete:

§ 159 a násl. OSŘ – právní moc a vykonatelnost

- **Rozsudek pro zmeškání a pro uznání (kdy se tím rozhoduje, možnost odvolání)**

Rozsudkem pro uznání se rozhoduje v případech, kdy žalovaný uzná nárok nebo základ nároku, který je proti němu žalobou uplatňován. To se týká i případů, kdy se má za to, že žalovaný nárok, který je proti němu veden, uzná. Tento poslední případ je pro praxi velmi důležitý, protože jde o tzv. fikci uznání, která má za následek uznání nároku pro případy, kdy se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu k vyjádření včas nevyjádří (lhůta nesmí být kratší než 30 dnů od doručení), ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký závažný důvod mu v tom brání.

Rozsudkem pro zmeškání se rozhoduje v případech, kdy žalovaný, kterému byly řádně doručeny žaloba a předvolání k jednání nejméně 10 dnů přede dnem, kdy se má jednání konat a který by o následcích takového nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy zmešká první jednání, které se ve věci konalo a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání. V takovém případě se se má za to, že tvrzení žalobce obsažená v žalobě se považují za nesporná a na tomto podkladě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.

V obou případech (rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání) nelze takový rozsudek vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír.

Pokud jde o možnost odvolání proti rozsudku pro uznání a proti rozsudku pro zmeškání, odvolacím důvodem jsou pouze vady spočívající v tom, že nebyly splněny podmínky řízení, rozhodoval věcně nepříslušný soud prvního stupně, rozhodnutí soudu prvního stupně vydal vyloučený soudce (přisedící) nebo soud prvního stupně byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát a dále skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny výše uvedené předpoklady pro jejich vydání.

Zmešká-li žalovaný z odůvodnitelných důvodů první jednání ve věci, při němž byl vynesena rozsudek pro zmeškání, soud na návrh žalovaného rozsudek zruší a nařídí jednání. Takový návrh může účastník podat nejpozději do dne právní moci rozsudku pro zmeškání.

Kde naleznete:

§ 153a OSŘ – rozsudek pro uznání

§ 153b OSŘ – rozsudek pro zmeškání

- **Možnost soudu přiznat dlužnou částku ve splátkách – doporučeno žádat o to (vliv na vykonatelnost) neobvyklé, majetkové poměry povinného (o.s.ř.)**

Takováto žádost není úplně standardní, ale je možno o to žádat, nicméně záleží výlučně na soudu, zda k takovému žádosti přihlídnou. Protože se takové rozhodnutí (povolání splátek) odkloňuje od

obecného pravidla, rozhodnutí soudu se musí proto opírat o konkrétní skutečnosti a důvody, které jej vedly k tomu, že vyšel vstříc žalovanému (tyto důvody by se dle judikatury měly odvíjet od povahy projednávané věci, přiznaného nároku a osobních a majetkových poměrů účastníků). Rozložit plnění na splátky může soud i bez návrhu.

Kde naleznete:

§ 160 odst. 1 OSŘ – rozložení plnění na splátky

- **Možnosti finančního arbitra**

Finanční arbitr je státem zřízený mimosoudní orgán příslušný k rozhodování některých sporů na finančním trhu. Musí jít o spor spotřebitele a pro běžné spotřebitele jde zejména o případy, kdy nastane nějaký problém s úvěrem, s životním pojištěním, s platební službou nebo se směnářským obchodem. Na finančního arbitra se lze obrátit i v případech, pokud byla např. sjednána rozhodčí doložka. Nelze se na něj však obrátit, pokud mu takový spor nepřísluší nebo pokud již ve věci rozhodl soud či probíhá řízení před soudem nebo ve věci již rozhodl arbitr či probíhá řízení před arbitrem anebo ve věci již bylo rozhodnuto v rozhodčím řízení či probíhá ve věci rozhodčí řízení. Řízení nepodléhá na rozdíl do soudního řízení žádným poplatkům, ani náhradě nákladů řízení podle úspěšnosti ve sporu před arbitrem, ale každá ze stran nese své náklady (např. poštovné atd.). Arbitr rozhoduje nálezem, proti němuž lze podat ve lhůtě 15 dnů námitky (tyto mají tzv. odkladný účinek). Rozhodnutí o námitkách je konečné, přičemž nález, který jež nelze napadnout námitkami je v právní moci a je soudně vykonatelný.

Kde naleznete:

zák. č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

4. Exekuční řízení - exekuční tituly, exekuční proces - zahájení, - dobrovolná výzva ke splnění, sloučení exekucí, náklady exekuce, odklady exekucí, ukončení exekuce

- **exekuční tituly**

Na exekutora se lze obrátit v případě, že je k dispozici tzv. exekuční titul. Exekučními tituly dle zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „EŘ“) jsou např. pravomocný rozsudek; platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor; rozhodčí nález; schválené smíry; notářský zápis se svolením k vykonatelnosti; rozsudek o výživném; rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků na daních nebo na nemocenském pojištění a sociálním zabezpečení.

Kde naleznete:

§ 40 a násl. EŘ – exekuční tituly

- **zahájení exekučního řízení**

Exekuční řízení se zahajuje na návrh oprávněného (věřitele). Návrh na nařízení exekuce se podává včetně návrhu na pověření exekutora a podává se přímo k exekutorovi, kterého si oprávněný zvolí. Exekuce je zahájena dnem, kdy je návrh na nařízení exekuce doručen exekutorovi.

Kde naleznete:

§ 35 a násl. EŘ – exekuční řízení

- **výzva k dobrovolnému plnění**

Pokud jde o výzvu k dobrovolnému plnění, zasílá jí exekutor povinnému společně s vyzněním o zahájení exekuce. Je v ní vyčíslen nárok, který je vymáhán a povinnému je dána možnost uhradit pohledávku za současného snížení nákladů exekuce (např. pokud jde o exekuci na peněžitě plnění snížená výše nákladů je 50 %). Lhůta je 30 dnů od doručení této výzvy a kromě uhrazení vymáhaného nároku je potřeba uhradit zálohu na snížené náklady exekuce.

Kde naleznete:

§ 46 odst. 6 EŘ – výzva k dobrovolnému plnění

- **jaké exekuce a jak je možné je sloučit**

Mezi nejznámějšími způsoby provedení exekuce, pokud jde o vymáhání peněžité částky, řadíme její provedení srážkami ze mzdy a jiných příjmů, příkázáním pohledávky, prodejem movitých a nemovitých věcí a také pozastavením řídičského oprávnění (pro případ neplacení výživného). Pokud jde o vymáhání nepeněžitého plnění, způsob provedení exekuce se řídí povahou uložené povinnosti, tedy takovou exekuci lze provést např. vyklizením, odebráním věci nebo rozdělením společné věci.

Pokud jde o sloučení exekucí, dochází k němu ze zákona nebo na návrh.

Ze zákona to je u případů, kdy oprávněný zahájí další řízení proti témuž povinnému u stejného exekutora. V tomto případě dochází k sloučení exekucí z úřední povinnosti a není potřeba o něj žádat (pouze v zájmu hospodárnosti řízení může exekutor věc vyloučit k samostatnému řízení).

Pokud jsou exekuce vedeny proti témuž povinnému u více exekutorů nebo zahájí-li další oprávněný u téhož exekutora exekuci proti témuž povinnému, může soud na návrh povinného spojit tato řízení ke společnému projednání, pokud:

- i) pokud je oprávněným osoba, která byla věřitelem povinného v době vzniku dluhu a nedošlo-li ke spojení již ze zákona;
- ii) je-li předmětem vymožení jednotlivých spojovaných řízení vymožení peněžitého plnění nepřevyšujícího částku 10.000,- Kč, k příslušenství se nepřihlíží (to neplatí u rozsudku pro uznání a rozsudku pro zmeškání); a
- iii) jsou-li proti povinnému vedeny alespoň dvě exekuce podle písm. i).

Návrh lze podat u kteréhokoliv soudu, který pověřil vedením exekuce některého z exekutorů. V případě spojení (sloučení) věcí, musí soud stanovit, který z „konkurujících“ exekutorů exekuci povede. Tomu, který exekuci dále nepovede, náleží náhrada účelně vynaložených nákladů. Opět i zde platí, že v zájmu hospodárnosti soud řízení nespojí, vyžaduje-li to stav těchto řízení nebo se tato řízení ke spojení zjevně nehodí.

Kde naleznete:

§ 58 a násl. EŘ – způsoby provedení exekuce

§ 37 EŘ – sloučení exekucí

- **náklady exekuce**

Náklady exekuce vycházejí z vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně exekutora, přičemž jde zejména o odměnu exekutora za výkon exekuční činnosti, kdy pokud je vymáháno peněžité plnění, je odměna exekutora vypočítána ze základu a to 15 % do 3.000.000,- Kč základu, z přebývajících částky až do 40.000.000,- Kč základu je to 10 % atd. Odměna takto vypočítaná činí nejméně 2.000,- Kč. Dále exekutorovi náleží náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času a náhrada za doručení písemností. Náhrada hotových výdajů náleží v paušální výši 3.500,- Kč, přičemž pokud tuto částku překročí, je exekutor povinen tyto náklady prokázat. Při splnění výzvy k dobrovolnému plnění činí tato částka ½. Další podmínky obsahuje výše zmíněná vyhláška.

Kde naleznete:

vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně exekutora – náklady exekuce

- **odklady exekucí**

Návrh na odklad exekuce se podává u exekutora, který vede exekuci. Návrh musí být řádně odůvodněn a soud může odložit provedení výkonu rozhodnutí, pokud se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl výkonem rozhodnutí vážně poškozen. Jde o odklad z tzv. sociálních důvodů a musí být splněny kumulativně, tj. musí být splněny všechny. Do vydání rozhodnutí o návrhu na odklad exekuce exekutor nečiní žádné úkony směřující k provedení exekuce s výjimkou případů, kdy návrh na odklad exekuce je spíše jen obstrukčním návrhem, případně povinný používá shodné skutkové či právní důvody, které již uplatňoval, bylo-li nich již rozhodnuto.

Odklad výkonu rozhodnutí může být nařízen soudem i bez návrhu, pokud lze očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven (např. rozhodnutí není vykonatelné; průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů atd.).

Kde naleznete:

§ 54 EŘ – odklad exekuce

§ 266 OSŘ – odložení provedení výkonu rozhodnutí

- **zastavení exekuce – postup**

Návrh na zastavení exekuce podává povinný u exekutora, u kterého se vede, a to do 15 dnů ode dne, kdy se dozví o důvodu zastavení exekuce. Musí obsahovat vylíčení rozhodných skutečností, kterými povinný dokládá tvrzení obsažená v návrhu a také to, zda byl podán ve lhůtě. K návrhu na zastavení exekuce, který exekutor neodmítne (např. je-li podán opožděně; je nesrozumitelný anebo neurčitý apod.), poté exekutor do 15 dnů vyzve ostatní účastníky exekuce, aby se vyjádřili, zda s ním souhlasí a pokud nikoliv, aby se vyjádřili, spolu s předložením listin, kterými dokládají svá tvrzení. Pokud s tím všichni účastníci souhlasí, exekutor vyhově návrhu na zastavení exekuce. Nevyhově-li exekutor návrhu na zastavení exekuce, postoupí jej společně s exekučním spisem k rozhodnutí soudu.

O zastavení exekuce může exekutor rozhodnout i bez návrhu, souhlasí – li se zastavením oprávněný. Nesouhlasí-li oprávněný, požádá exekutor soud, tento může rovněž o zastavení exekuce rozhodnout i bez návrhu. Důvody pro zastavení exekuce jsou uvedeny v občanském soudním řádu a patří mezi ně zejména případy, kdy i) výkon rozhodnutí byl nařízen, ačkoliv se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným; ii) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu rozhodnutí zrušeno nebo se stalo neúčinným; iii) průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů (tzv. zastavení pro nemajetnost) nebo iv) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden (typicky dlužník stihl zaplatit svůj dluh před podáním návrhu nařízení exekuce).

Kde naleznete:

§ 55 EŘ – zastavení exekuce

§ 268 a násl. OSŘ – zastavení výkonu rozhodnutí

- **Ukončení exekuce**

Existuje více způsobů, kdy dojde k ukončení exekuce. Jde např. o upuštění od provedení exekuce, pokud dojde k dobrovolnému splnění povinnosti. Dalším je zastavení exekuce, přičemž o konkrétních případech bylo pojednáno výše. Dalším je odmítnutí/zamítnutí návrhu na nařízení exekuce. A především pak úspěšným vynucením povinnosti, tj. provedením exekuce, ať už povinnosti týkající se peněžitého plnění či povinnosti týkající se plnění nepeněžitého.

Provedením a zastavením exekuce dojde k zániku účinků všech vydaných exekučních příkazů a povinný je opět schopen neomezeně nakládat se svým majetkem. Při ukončení exekuce provedením exekuce, dobrovolným splněním vymáhané povinnosti nebo zastavením exekuce zasílá exekutor oznámení o skončení exekuce všem orgánům a osobám, které ve svých seznamech vedou poznámku o probíhající exekuci anebo kterým byla v exekuci uložena nějaká povinnost. Účastníkům toto oznámení zasílá toliko na žádost.

Kde naleznete:

§ 46, § 55 a EŘ – ukončení exekuce

- **exekuce a manželé - co exekutor vše může**

V tomto ohledu je potřeba nejprve vymezit společné jmění manželů. Není-li to mezi manžely upraveno jinak, platí zákonný režim a součástí společného jmění manželů je to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, a to s některými výjimkami. Výjimkami jsou především případy, kdy jde o majetek, který slouží potřebě jednoho z manželů nebo o majetek, který nabyt darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů. Pochopitelně ze zákonného režimu společného jmění manželů vyplývá i to, že do společného jmění manželů nepatří majetek, který každý z manželů vlastnil před vznikem manželství (pozor ale na to, že např. užitky z nájmu nemovitosti, která spadá do výlučného vlastnictví jednoho z manželů za trvání manželství, patří do společného jmění manželů).

Z pohledu exekutora je především důležité, že součástí společného jmění manželů jsou také dluhy převzaté za trvání manželství, ledaže se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku nebo je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.

Z výše uvedeného je tedy důležité nejprve zjistit, kdy dluh vznikl. Pokud vznikl před uzavřením manželství, měl by exekutor primárně postihnout výlučný majetek manžela, kterému dluh vznikl. Pokud výlučný majetek dlužníka nestačí, pozor na to, že nový občanský zákoník přinesl i možnost postihnout společné jmění manželů. To však pouze do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby

bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno, tj. maximálně do výše hypotetického podílu druhého z manželů.

Pokud došlo k zadlužení jednoho z manželů za trvání manželství, může se věřitel uspokojit, jak z výlučného majetku takového z manželů, tak i ze společného jmění manželů. Jak uvedeno výše, je tam určitá ochrana druhého z manželů např., když dluh vznikl bez souhlasu druhého z manželů, aniž by se jednalo o obstarání každodenních či běžných potřeb rodiny. Tento druhý manžel by měl svůj nesouhlas projevit vůči věřiteli bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl. V takovém případě by mělo dojít k omezení práva věřitele na uspokojení ze společného jmění manželů, a to jen do majetkového podílu manžela – dlužníka. Jak je výše uvedeno výše, lze společné jmění manželů postihnout pouze do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno, tj. maximálně do výše hypotetického podílu druhého z manželů.

Pokud existuje obava ze zadlužení druhého z manželů, existují možnosti, jak společné jmění manželů upravit odlišně od zákonného režimu (smluvený režim, režim založený rozhodnutím soudu či režim oddělených jmění).

Kde naleznete:

§ 708 a násl. OZ – společné jmění manželů

5. Nejčastější formy vedení exekuce - exekuce z příjmu - přednostní a nepřednostní pohledávky, příkázání pohledávky z účtu, exekuce jiných příjmů- např. daňový bonus, exekuce mobiliární

- provedení exekuce srážkami ze mzdy (jiných příjmů)

Tento způsob provedení exekuce je častým způsobem při exekuci na peněžité plnění. EŘ jej ovšem blíže neupravuje a je odkazováno na přiměřené použití ustanovení OSŘ o srážkách ze mzdy.

Srážky ze mzdy se provádějí z čisté mzdy, přičemž povinnému nesmí být stržena základní částka, jejíž výpočet se stanoví nařízením vlády ČR, tzv. nezabavitelná částka.

Z čisté mzdy, která zbývá po odečtení nezabavitelné částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky se srážejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny. Přednostní pohledávky jsou uvedeny v § 279 odst. 2 OSŘ a patří mezi ně např. pohledávky výživného; pohledávky daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění; pohledávky pojistného na sociální a zdravotní pojištění; pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví apod.

Kromě toho, že Vláda ČR stanoví tzv. nezabavitelnou částku, také každý rok stanoví nařízením částku, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy bez omezení. Takto zjištěná plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke druhé třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek; zbývající část se připočte k první třetině.

Poté konkrétní výpočet stržené částky může vypadat následovně:

- i) z první třetiny se hradí nepřednostní pohledávky (případně i přednostním, pokud k jejich úhradě nestačí druhá třetina);
- ii) z druhé třetiny se hradí přednostní pohledávky (pokud nejsou, zůstane druhá třetina dlužníkovi);
- iii) třetí třetina zůstává vždy dlužníkovi.

Pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy bylo plátcí mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí. Bylo-li mu doručeno téhož dne nařízení výkonu rozhodnutí pro několik pohledávek, mají tyto pohledávky stejné pořadí; nestačí-li částka na ně připadající k jejich plnému uspokojení, uspokojí se poměrně.

V nařízení výkonu rozhodnutí přikáže soud plátcí mzdy, aby po tom, kdy mu bude nařízení výkonu doručeno, prováděl ze mzdy povinného stanovené srážky a nevyplácel sražené částky povinnému. Soud doručí nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému, povinnému a plátcí mzdy, přičemž povinnému a plátcí mzdy je doručí do vlastních rukou.

Kde naleznete:

§ 60 EŘ a § 276 a násl. OSŘ – provedení exekuce srážkami ze mzdy

- **Přikázání pohledávky z účtu**

I tento způsob výkonu rozhodnutí je častým způsobem provedení exekuce na peněžitá plnění. Předmětem výkonu rozhodnutí je právo majitele účtu vůči peněžnímu ústavu na výplatu peněžních prostředků na účtu, přičemž výkon rozhodnutí může být nařízen jen tehdy, pokud je povinný majitelem účtu označeného v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí.

V nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu soud přikáže peněžnímu ústavu, aby od okamžiku, kdy mu bude usnesení doručeno, z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Nařídí-li soud výkon rozhodnutí na více účtů povinného, uvede v usnesení také pořadí, v jakém z nich bude vymáhaná pohledávka odepsána. Soud doručí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému, povinnému a peněžnímu ústavu, přičemž peněžnímu ústavu je doručí do vlastních rukou a povinnému nesmí být usnesení doručeno dříve než peněžnímu ústavu.

Dopad pro povinného je zejména ten, že okamžikem doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí peněžnímu ústavu, ztrácí povinný právo disponovat s peněžními prostředky, a to až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství. Povinný tak má právo disponovat s peněžními poplatky v rozsahu nedotčeném vymáhanou pohledávkou, přičemž zde uvedené omezení neplatí pro dispozice sledující účel daného vykonávacího řízení (např. platba na účet oprávněného apod.). Zákazy se nevztahují na peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu (tzv. nezabavitelná částka určená nařízením vlády ČR).

Pokud peněžní ústav poruší své povinnosti při výkonu rozhodnutí, a v důsledku toho je porušeno právo oprávněného uspokojit vymáhanou pohledávkou z peněžních prostředků na účtu povinného, je oprávněný aktivně legitimován k uplatnění přikázané pohledávky přímo vůči peněžnímu ústavu.

U manželů pozor i na to, že pokud jde o vydobytí dluhu, který patří do společného jmění manželů, nebo dluhu povinného, pro který lze nařídit výkon rozhodnutí na majetek ve společném jmění manželů, lze vést výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu (zde platí i výše uvedené možnosti, jak upravit společné jmění odlišně od zákonného režimu).

Kde naleznete:

§ 303 a násl. OSŘ – provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu

- **kolik mi mohou srazit v exekuci z příjmu**

Jak vyplývá z přehledu výše, nelze srazit tzv. měsíční nezanedbatelné minimum (vypočítá se z rozdílu čisté mzdy a tzv. nezabavitelné částky). Ve zbývajícím odkazujeme na text výše.

- **Exekuce jiných příjmů (např. daňový bonus)**

Výkonem rozhodnutí lze postihnout jakoukoliv peněžitou pohledávku povinného, která není vyloučena z výkonu rozhodnutí (vyloučeny jsou např. peněžité dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi) a pro niž není upraven specifický způsob výkonu rozhodnutí (např. příkázání pohledávky z účtu peněžního ústavu). Podmínkou je existence pohledávky v době nařízení výkonu rozhodnutí. Její nesplatnost překážkou nařízení výkonu rozhodnutí není. Výkon rozhodnutí postihuje pohledávku povinného do výše pohledávky oprávněného a jejího příslušenství, pro něž byl nařízen. Soud doručí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému, povinnému a dlužníkovi povinného, přičemž dlužníkovi povinného je doručí do vlastních rukou a povinnému nesmí být doručeno dříve než dlužníkovi povinného. Povinný ztrácí právo na pohledávku okamžikem, kdy bylo dlužníkovi povinného doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Výkon rozhodnutí se provede tak, že dlužník povinného po právní moci usnesení o nařízení výkonu vyplatí oprávněnému pohledávku v rozsahu, v jakém byla nařízením výkonu postižena.

Specifikum přeplatku na daň a daňového bonusu

Doplatky daňového bonusu či přeplatky na dani z ročního zúčtování vyplácené zaměstnavatelem představují specifický čistý příjem, který z hlediska srážek ze mzdy netvoří součást čisté mzdy.

Zaměstnavatel může provádět zaměstnanci srážky ze mzdy na základě nařízené exekuce ze samotné mzdy (nebo z jiných příjmů zaměstnance), ale pouze za předpokladu, že jsou výslovně uvedeny v ustanovení § 299 OSŘ.

Přeplatky z ročního zúčtování ani doplatky daňového bonusu nejsou v OSŘ výslovně uvedeny jako příjem zaměstnance, ze kterého může zaměstnavatel provést srážky.

Z daného důvodu přeplatky na daních nebo přeplatek na daňovém bonusu postihnout formou exekučních srážek ze mzdy.

Ovšem pozor, daňový přeplatek a daňový bonus lze postihnout pomocí jiné formy exekučního příkazu, a to ve formě příkázání jiné peněžité pohledávky.

Exekuční příkaz jiné peněžité pohledávky musí být orientován na konkrétní druh příkázané pohledávky, tzn., že musí obsahovat výslovné označení příjmu, který chce postihnout – například slovy „daňový bonus“ či „přeplatek na dani“ z ročního zúčtování daně.

Kde naleznete:

§ 299 OSŘ – srážky z jiných příjmu

§ 312 a násl. OSŘ – provedení exekuce příkázáním jiných peněžitých pohledávek

- **mobiliární exekuce - postup, zabavení věcí třetí osobě**

Cílem mobiliární exekuce je dohledání majetku dlužníka zejména tam, kde bydlí nebo se zdržuje. Proto přichází v úvahu při exekuci prodejem movitých věcí. Exekutor může i bez návrhu oprávněného zajistit movité věci, které sepsal, je-li to účelné a je-li zde obava z jejich poškození nebo ztráty. Zajištěné věci převezme do své úschovy nebo je uloží u vhodného schovatele. Zajistit nelze nosič dat, na němž povinný pořídil záznam průběhu soupisu movitých věcí.

Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí se doručuje povinnému až při provádění výkonu a pokud není přítomen, doručí se mu usnesení spolu s vyrozuměním o tom, že byl proveden soupis a které věci byly sepsány. Důvodem je to, že v případě předchozího upozornění na nařízený výkon rozhodnutí by se povinný mohl začít účelově zbavovat majetku.

Pokud to vyžaduje účel výkonu rozhodnutí, je exekutor oprávněn učinit osobní prohlídku povinného a prohlídku bytu (sídla) a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný svůj majetek (včetně oprávnění zjednat si do bytu nebo do jiné místnosti povinného přístup, popřípadě uzavřené skříně nebo jiné schránky otevřít).

Některých věcí, které povinný vlastní nebo které jsou ve společném jmění povinného a jeho manžela, se nemůže týkat výkon rozhodnutí. Jsou to věci, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům. Za takové jsou zejména považovány i běžné oděvní součásti, včetně prádla a obuvi; ii) obvyklé vybavení domácnosti (zejména lůžko, stůl, židle, kuchyňská linka, kuchyňské náradí a nádobí, lednička, sporák, vařič, pračka, vytápěcí těleso, palivo, příkrývka a ložní prádlo, pokud hodnota takové věci zjevně nepřesahuje cenu obvyklého vybavení domácnosti); iii) studijní a náboženská literatura, školní potřeby a dětské hračky; iv) sňubní prsten, písemnosti osobní povahy, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se povinného nebo členů jeho rodiny a nosiče dat těchto záznamů, pokud nelze takové záznamy přenést na jiný nosič dat, a jiné předměty podobné povahy; v) zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný nebo člen jeho domácnosti potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě; vi) hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu. Pokud je povinný podnikatelem, nemůže se výkon rozhodnutí týkat těch věcí z jeho vlastnictví, které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti; to neplatí, vázne-li na těchto věcech zástavní právo a jde-li o vymožení pohledávky oprávněného, která je tímto zástavním právem zajištěna.

Mezi základní pravidla týkající se přístupu na místa umístění věcí při mobiliární exekuci patří:

- i) povinnost povinného umožnit exekutorovi přístup na všechna místa, kde má své movité věci umístěny;
- ii) každý, v jehož objektu má povinný svůj byt (sídlo) nebo jiné své místnosti, je povinen strpět, aby exekutor provedl prohlídku bytu a jiných místností povinného. Nesplní-li tuto povinnost, je exekutor oprávněn zjednat si k bytu nebo jiné místnosti povinného přístup;
- iii) o průběhu prohlídky bytu a jiných místností exekutor pořídí zvukově obrazový záznam, přičemž o tom musí být přítomné osoby poučeny při zahájení prohlídky.

Movité věci, které mají být předmětem výkonu rozhodnutí, se sepíší do tzv. soupisu věcí. Pokud byl nařízen výkon rozhodnutí bez prodeje jen určitých věcí, do soupisu věcí se v místě jejich umístění zahrnou jednotlivé věci v rozsahu, který bude s určitostí postačovat k uhrazení vymáhané pohledávky včetně nákladů výkonu rozhodnutí. Zákon stanovuje preferenci věcí, které mají být do soupisu pojaty na prvním místě (ty, které může povinný nejspíše postrádat a které se nejsnáze prodají např. hotové peníze a cennosti). Pokud byl výkon rozhodnutí nařízen prodejem jen určitých věcí, do soupisu věcí lze zahrnout jen tyto věci.

Protože základním právem oprávněného je být v rámci výkonu rozhodnutí co nejrychleji a v co nejširším rozsahu uspokojen, není možné spravedlivě žádat, aby u každé věci pojímané do soupisu

bylo spolehlivě prokázáno vlastnické právo stěžovatele. Právní úprava zde stojí na domněnce, že pro účely výkonu rozhodnutí se za věci patřící povinnému považují všechny, s nimiž může povinný fyzicky nakládat. Do soupisu věcí se však nezapíší věci, o nichž to prohlásí oprávnění, popř. u nich povinný toto vyloučení navrhne a oprávněný s tímto postupem vysloví souhlas. Současně se do soupisu rovněž nepojmou věci, o nichž je nepochybné, že na místo soupisu byly přineseny těmi, kdo jsou tam pouze na návštěvě. Rovněž se nezahrnou ani ty věci, u nichž je na místě nepochybně prokázáno, že nepatří povinnému.

Pokud přesto dojde k tomu, že do soupisu bude zahrnuta věc, která povinnému ve skutečnosti nepatří, dává právní řád třetím osobám prostředky obrany.

Především ten, jemuž svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci, může podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Návrh lze podat do 30 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o soupisu věci, a to u exekutora, který věc pojal do soupisu (opožděný návrh exekutor odmítne). Pokud sám exekutor shledá pravděpodobným tvrzení osoby přítomné při soupisu, že věc je ve vlastnictví třetí osoby, bezodkladně tuto třetí osobu písemně uvědomí o provedení soupisu a poučí ji o právu podat návrh podle předchozích vět. Pokud osoba, která tvrdí, že věc pojatá do soupisu je v jejím vlastnictví, podá žádost, exekutor jí sdělí údaje potřebné k uplatnění práva dle předchozích vět (právo podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu).

Pokud exekutor, byť jen zčásti, nevyhoví návrhu třetí osoby na vyškrtnutí věci ze soupisu, může tato osoba podat tzv. vylučovací (excindační žalobu), a to do 30 dnů od doručení rozhodnutí exekutora. K projednání žaloby je věcně příslušný okresní soud a místně příslušným je soud exekuční.

Kde naleznete:

§ 66 a násl. OSŘ a § 321 a násl. OSŘ – provedení exekuce prodejem movitých věcí
vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti
§ 49a a násl. vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

- **můžu v exekuci zůstat bez peněz ? - srážka z příjmu + blokáce účtu**

Jak bylo uvedeno výše, exekutor nemůže v rámci exekuce postihnout vše. Pokud jde o provedení exekuce srážkami ze mzdy, nelze srazit tzv. měsíční nezanedbatelné minimum (vypočítá se z rozdílu čisté mzdy a tzv. nezabavitelné částky). Ve zbývajícím odkazujeme na text výše. Pokud jde o provedení exekuce příkázáním pohledávky z účtu, zákaz dispozice se nevztahuje na peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu (tzv. nezabavitelná částka určená nařízením vlády ČR). Tyto peněžní prostředky banka vyplatí povinnému na jeho žádost nejvýše jednou, přičemž o tom musí být povinný při nařízení výkonu rozhodnutí poučen.

Kde naleznete:

§ 60 EŘ a § 276 a násl. OSŘ – provedení exekuce srážkami ze mzdy

6. Insolvenční řízení - podmínky oddlužení, proces oddlužení, ukončení oddlužení¹

- **Jaké jsou podmínky oddlužení?**

Podmínky oddlužení jsou upraveny v zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“). Především je potřeba, aby byl dlužník v tzv. úpadku nebo aby mu úpadek hrozil.

Dlužník je v úpadku, pokud má i) více věřitelů (tzv. pluralita věřitelů), ii) peněžité závazky pod dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a iii) není schopen tyto závazky plnit (platební neschopnost). O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Dále je dlužník povinen prokázat, aby měl příjem v odpovídající výši (mzda, plat, příjem z podnikání, důchod, příjem z pronájmu apod.) nebo aby vlastnil majetek v odpovídající hodnotě (nemovitost, automobil, apod.) a že je schopen splatit nezajištěným věřitelům min. 30 % jejich pohledávek za 5 let, ledaže budou souhlasit s nižším plněním.

Další podmínkou je to, že má-li dlužník i dluhy z podnikání, nesmí věřitelé těchto dluhů dlužníka z podnikání s oddlužením nesouhlasit.

Současně je podmínkou i to, že návrhem na oddlužení není sledován nepoctivý záměr dlužníka (podle konkrétních okolností daného případu jako např. předchozí trestná činnost, zatajení majetku, převodu majetku s cílem snížit možnost uspokojení svých věřitelů, záměrné umělé navození plurality věřitelů apod.) a také, že dlužník bude plnit povinnosti mu stanovené v průběhu insolvenčního řízení (nebude plnit povinnosti mu uložené soudem vůbec či včas, vlastní vinou přijde o zdroj příjmů apod.).

Kde naleznete:

§ 3 a násl. IZ – úpadek

§ 389 a násl. IZ – oddlužení

- **Jak podat návrh na oddlužení? Kolik oddlužení stojí?**

Návrh na povolení oddlužení se podává ke Krajskému soudu, který je příslušný podle místa bydliště dlužníka a to na k tomu určeném formuláři. Manželé mohou podat návrh společně na jednom formuláři. Pozor ale na to, že od 1. 7. 2017 mohou takový návrh sepsat a za dlužníka podat jen k tomu zákonem určené osoby.

Zejména jde o takové osoby, které splňují záruku odbornosti jako např. advokáti, notáři, insolvenční správci). Výjimkou může být např. dlužník, který má sám např. právnické vzdělání v magisterském

¹ Text je aktuální pouze do přijetí novely

studiu. Za sepis takového návrhu náleží těmto osobám maximální výše odměny ve výši 4.000,- Kč bez DPH a v případě společného oddlužení manželů 6.000,- Kč bez DPH (v této odměně je také zahrnuta i náhrada nákladů vynaložených v souvislosti se sepisem a podáním takového návrhu). Zde uvedenou odměnu nesmí tato „kvalifikovaná“ osoba vymáhat po dlužníkovi jinak než v rámci insolvenčního řízení; tato pohledávka (odměna) se považuje za pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za podstatou.

Dalším, kdo takový návrh může sepsat a za dlužníka podat, je právnická osoba, která má akreditaci od Ministerstva spravedlnosti ČR pro poskytování služeb v oblasti oddlužení dle IZ. Této osobě dle IZ za poskytování jejich služeb žádná odměna nenáleží.

Návrh na povolení oddlužení musí kromě obecných náležitostí (zejména, kterému soudu je podání určeno, kdo jej činí, které věci se týká a kdo jej sleduje) obsahovat mj. údaje o čekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech, údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky, návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že takový návrh dlužník nevznáší. K návrhu je rovněž potřeba připojit zejména i) seznam majetku a seznam závazků, ii) listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky, iii) písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky.

Kde naleznete:

§ 390 a násl. IZ – podání návrhu na povolení oddlužení

- **Jak proces oddlužení probíhá? Budu muset jít k soudu?**

Po podání návrhu na oddlužení je tento návrh soud povinen zveřejnit ve lhůtě 2 hodin. Od tohoto okamžiku nesmí být prováděny exekuce (výjimkou je výživné, daně apod.).

...

Kde naleznete:

...

- **Kdy se zastaví narůstání úroků?**

...

Kde naleznete:

...

- **Jak a kdy oddlužení končí?**

...

Kde naleznete:

...

7. Specifika závazků vzniklých ze SJM a před uzavřením manželství, odpovědnost za závazky

- **Jaké jsou důsledky zadlužování jednoho z manželů pro druhého manžela (vzniklé za trvání manželství/před vznikem manželství)?**

Zásadním důsledkem takového chování (zadlužování) jednoho z manželů může být dopad do společného jmění manželů. Pokud totiž není společné jmění manželů upraveno odlišně od zákonného režimu, může zadlužování jednoho z manželů postihnout i společné jmění manželů.

Pokud jde o dluhy vzniklé před uzavřením manželství, měl by se exekutor primárně uspokojit z výlučného majetku manžela, kterému dluh vznikl. Jak uvedeno výše, pozor však na to, že pokud výlučný majetek dlužníka nestačí, nový občanský zákoník přinesl i možnost postihnout společné jmění manželů. To však pouze do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno, tj. maximálně do výše hypotetického podílu druhého z manželů (snahou zde bylo především to, aby dlužník pouhým uzavřením manželství se zcela nezbavil odpovědnosti za své dluhy ve vztahu k majetku, který je možno postihnout).

Pokud jde o dluhy vzniklé za trvání manželství, platí, že součástí jmění manželů jsou také dluhy převzaté za trvání manželství, ledaže se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku nebo je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny. Věřitel se tak může uspokojit, jak z výlučného majetku takového z manželů, tak i ze společného jmění manželů. Existuje zde určitá ochrana druhého z manželů např., když dluh vznikl bez souhlasu druhého z manželů, aniž by se jednalo o obstarání každodenních či běžných potřeb rodiny. Tento druhý manžel by měl svůj nesouhlas projevit vůči věřiteli bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl. V takovém případě by mělo dojít k omezení práva věřitele na uspokojení ze společného jmění manželů, a to jen do majetkového podílu manžela – dlužníka. V takovém případě lze společné jmění manželů postihnout pouze do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno, tj. maximálně do výše hypotetického podílu druhého z manželů.

V případě obavy ze zadlužování se druhého z manželů, existují možnosti, jak společné jmění manželů upravit odlišně od zákonného režimu (smluvený režim, režim založený rozhodnutím soudu či režim oddělených jmění). Blíže je o nich pojednáno v odpovědi na následující dotaz.

Kde naleznete:

§ 708 a násl. OZ – společné jmění manželů

- **Jak se ochránit před dluhy druhého z manželů (opět vzniklé za trvání manželství/před vznikem manželství)**

Možnosti ochrany jednoho z manželů před dluhy druhého z manželů vyplývají především z toho, že lze nastavit odlišně režim společného jmění manželů od zákonného režimu. Těmi odlišnými možnostmi jsou i) smluvený režim, ii) režim založený rozhodnutím soudu a iii) režim oddělených jmění.

Pokud jde o smluvený režim, jde o tzv. modifikační dohodu, v rámci které si snoubenci a manželé mohou upravit zákonný majetkový režim smlouvou odlišně od zákona. Smlouva může obsahovat jakékoli ujednání a týkat se jakékoli věci, ledaže to zákon zakazuje, přičemž se může týkat zejména rozsahu, obsahu, doby vzniku zákonného nebo jiného režimu společného jmění, jednotlivých věcí i jejich souborů. Pokud si ujednají smluvený režim manželé, upraví zpravidla své povinnosti a práva týkající se již existujícího společného jmění, přičemž nelze sjednat pro smluvený režim zpětný účinek. Ve všech případech je vyžadována forma veřejné listiny, tj. notářský zápis.

Mezi limitace takové dohody dle zákona patří, že: i) nelze smlouvou vyloučit ani změnit ustanovení o obvyklém vybavení rodinné domácnosti, ledaže jeden z manželů opustil trvale domácnost a odmítá se vrátit; ii) je zákaz uzavřít takovou smlouvu, která by svými důsledky vylučovala schopnost manžela zabezpečovat rodinu; iii) smlouva se nesmí svým obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby, ledaže by se smlouvou souhlasila, přičemž tato smlouva uzavřená bez souhlasu třetí osoby nemá vůči ní právní účinky.

Typickým příkladem modifikace v praxi bude zúžení společného jmění, kterým mohou manželé ze společného jmění vyjmout movité i nemovité věci a stanovit, že se nově stanou výlučným vlastnictvím jednoho z nich. V případě zúžení se mohou také dohodnout, že věc, kterou si teprve chystají pořídit, se nikdy součástí společného jmění nestane.

Dalším typickým případem modifikace v praxi bude rozšíření společného jmění manželů, kterým mohou manželé učinit součástí společného jmění věci, které jsou ve výlučném vlastnictví jednoho z nich, případně v jejich podílovém spoluvlastnictví.

Příkladem modifikace v praxi může být také vyhrazení vzniku společného jmění manželů na dobu zániku manželství. Podstata tohoto způsobu úpravy společného jmění manželů spočívá v tom, že manželé nabývají majetek za dobu trvání manželství do svého výlučného vlastnictví, přičemž společným se majetek stane až v okamžiku zániku manželství, kdy dochází k jeho vypořádání (např. rozvod, úmrtí jednoho z manželů).

Současně příkladem modifikace v praxi je i dále uvedený režim oddělených jmění.

Pokud jde o **režim založený rozhodnutím soudu**, jde o případy, kdy ze závažného důvodu soud na návrh manžela společné jmění zruší nebo zúží jeho stávající rozsah. Dle zákona závažným důvodem je vždy skutečnost, že manželův věřitel požaduje zajištění své pohledávky v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželu, že manžela lze považovat za marnotratného, jakož i to, že manžel soustavně nebo opakovaně podstupuje nepřiměřená rizika. V právě uvedených případech soud jen zjistí, zda taková situace existuje a dále ji nehodnotí. Jako závažný důvod může být shledáno také to, že manžel začal podnikat nebo že se stal neomezeně ručícím společníkem právnické osoby. V tomto případě soud může shledat, tj. je dáno k uvážení soudu.

Pokud je dán závažný důvod, soud nemůže rozhodnout jinak, než že stávající společné jmění zruší, anebo je zúží. To či ono rozhodnutí bude závislé nejen na skutkové situaci, ale také na žalobním návrhu.

Režim založený rozhodnutím soudu lze změnit smlouvou manželů nebo rozhodnutím soudu.

Stejně jako v předchozím případě (smluvený režim) nelze rozhodnutím soudu vyloučit ani změnit ustanovení upravující obvyklé vybavení rodinné domácnosti. Současně rozhodnutí soudu o změně, zrušení nebo obnovení společného jmění nesmí svými důsledky vyloučit schopnost manžela zabezpečovat rodinu a nesmí se obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby, ledaže by s rozhodnutím souhlasila.

Pokud jde o **režim oddělených jmění**, jde o nový způsob modifikace společného jmění manželů, kdy společné jmění vůbec nevzniká, ani není jeho vznik odsunut na pozdější dobu (jde ve své podstatě rovněž o smluvený režim). V manželství pak nabývají majetek do výlučného vlastnictví nebo do podílového spoluvlastnictví a současně se výlučně sami zavazují. Je to rozdíl od předchozí právní úpravy, která mohla společné jmění zúžit, ale smluvně ani rozhodnutím soudu nemohlo být nikdy úplně vyloučeno. Zde však manželé nabývají aktiva i pasiva za trvání manželství jakoby manželství mezi nimi nebylo uzavřeno. Zánikem manželství se žádná věc nestává společnou a neprovádí se tedy ani žádné vypořádání.

Kde naleznete:

§ 716 a násl. OZ – smluvený režim

§ 724 a násl. OZ – režim založený rozhodnutím soudu

§ 729 a násl. OZ – režim oddělených jmění

- **+ vliv a účinky předmanželské smlouvy, smluveného režimu SJM ve výše uvedeném kontextu**

Zákon připouští, aby byl smluvený režim úpravy společného jmění manželů ještě před uzavřením manželství (předmanželská smlouva). I v tomto případě je potřeba forma veřejné listiny, tudíž notářský zápis. Taková smlouva je účinná uzavřením manželství, pokud se manželé nedohodnou, že její účinky nastanou později. Způsoby, jakými budoucí manželé mohou smlouvou upravit společné jmění, jsou uvedeny výše, včetně bližšího vysvětlení. Jde tak např. o režim oddělených jmění, zúžení společného jmění manželů, rozšíření společného jmění manželu nebo vyhrazení vzniku společného jmění manželů ke dni zániku manželství.

Kde naleznete:

§ 716 a násl. OZ – smluvený režim

- **Když se jeden z manželů zadluhuje bez vědomí toho druhého, jak se ten druhý může bránit?**

Možnosti ochrany jsou odvislé zejména od toho, zda se bránící osoba chce bránit opakovaně nebo

chce spíše zvážit trvalý způsob obrany, kterým ochranu proti zadlužování se druhého z manželů vyřeší napořád.

Pokud jde o opakovanou obranu, zákon zejména uvádí, že součástí společného jmění manželů jsou i dluhy převzaté za trvání manželství, ledaže i) se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, nebo ii) je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny. Zejména druhý jmenovaný je typickým případem opakující se obrany, kdy bránící se manžel může rozporovat dluhy, které vznikl právním jednáním druhého z manželů, ledaže jde o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny. V případě, že společné jmění manželů není nějakým způsobem omezeno, musí druhý z manželů, v případě vzniku dluhu je jednoho z manželů proti vůli druhé manžela, svůj nesouhlas projevit vůči věřiteli bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl. V takovém případě může být společné jmění postiženo jen do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle § 742.

Pokud jde o např. o banky, lze doplnit, že do výše dluhu cca 300.000,- Kč, lze žádat povětšinou bez souhlasu druhého z manželů (i když se to v praxi může lišit případ od případu).

Pokud jde o trvalý způsob obrany, jde zejména o případy uvedené výše u smluveného režimu (např. zúžení společného jmění manželů apod.).

Kde naleznete:

§ 716 a násl. OZ – smluvený režim